

"שביל החלב" -

"עמליה" על שם בת משפחת ברנשטיין, "זיוה" לבקשת משפחת זיו ו"חגית" ע"ש חגי. "טנטורה" קראו לפרת התגבור שהובאה מנחשולים ו"גנוסריה" לזו מגנוסר. בשעות אחר הצהריים, מספר סקרון, היו המשפחות מעניקות ל"מאומצת" חציר כפרוטקציה, יוצרות קרבה רגשית לפרה ולרפת. הנוהג הופסק ביום אחד של מבוכה: אחד הרפתנים נכנס לחדר האוכל ובישר לחבריו: "אתם יודעים שג' הפילה?" לא ברור היה למה, החברה ג' קמה בוכייה וזרקה מבט זועם באחיות. אחרי זה התברר כי גם החברה ג' הפילה באותו השבוע, מידע שהיה ידוע רק לאחיות. מאז הפסיקו במשאבי שדה לקרוא לפרות בשם חברות...

"קובץ הסיפורים המוגש כאן לקורא, נאסף עם השנים מימי: החליבה בידיים, היציאה למרעה, העמסת החבילות והתחמין, הוצאת הזבל, החום של הקיץ ובעיקר הבקרים של החורף. לכן, בסיפורים יש בהם, מזיעת העבודה, תאבון האכילה, ריח הזבל והעיקר מרוח הצוות של הרפתנים, בכל הזמנים. כשנחה הרוח, או כשנשארת ללא כוח, ניסיתי לכתוב וכך נוצרה אסופת סיפורים זו, בתקווה שתקראו, תהנו וקצת תחושו את ניחוח החלב, החציר והזבל"

משולם סקרון (74) בילה 43 שנים ברפת של קיבוצו, משאבי שדה, 17 מתוכם כמרמז הענף. בתווך עשה גם דברים אחרים: בנה משפחה, הדריך גרעין, כיהן כמרמז עבודה, יצא ללמוד בפקולטה ברחובות ולימד בביה"ס לחקלאות ולמדעי החיים. אבל מעולם לא ניתק עצמו מ"המקורות". נתן חליבה בסופי שבוע, תורנויות, וכשהייתה תקלה, ידעו הרפתנים שיש למי לפנות. סקרון, יליד ירושלים ובנו של חייט, נקלע אל הענף כמעט בטעות. כאשר הגיע לקיבוץ ב-1954, מספר חודשים לאחר חבריו לגרעין, נשלח ל"תורנות רפת", על ידי טובה'לה כחולת העין. הוא לא שיער כי "התורנות" הזו תלווה אותו, כל כך הרבה שנים. הרי בכלל רצה לעבוד בפלחה, "לחרוש תלמים ארוכים מול שמיים כחולים", לצד חבריו מהגרעין. אבל טובה'לה אמרה: "תתחיל ברפת, אחרי זה נראה". "אחרי זה" המציאות השתנתה לחלוטין: טובה'לה כבר לא הייתה ברפת, רוב חבריו לגרעין עזבו, וסקרון שדרג את מעמדו מ"חולב ביד", דרך "מפעיל מכונת חליבה" ועד "רפתן בכיר" ואפילו התאהב בענף.

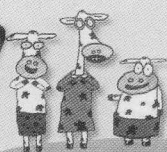
גם היום, לאחר פרישתו, הוא ממשיך לאהוב. לאחרונה החליט לתעד את הרומן שלהם באסופת סיפורים קצרים - "שביל החלב". הנה כמה טעימות מסיפורים המדיפים ניחוח חלב, חציר וזבל בקיבוץ הדרומי:

לכל פרה יש שם

בשנים ההם נוהג היה לקרוא שמן של פרות בשם חברות וחברים שביקשו זאת:

שביל החלב

משולם סקרון

שביל החלב - עטיפת הספר

משולם סקרן

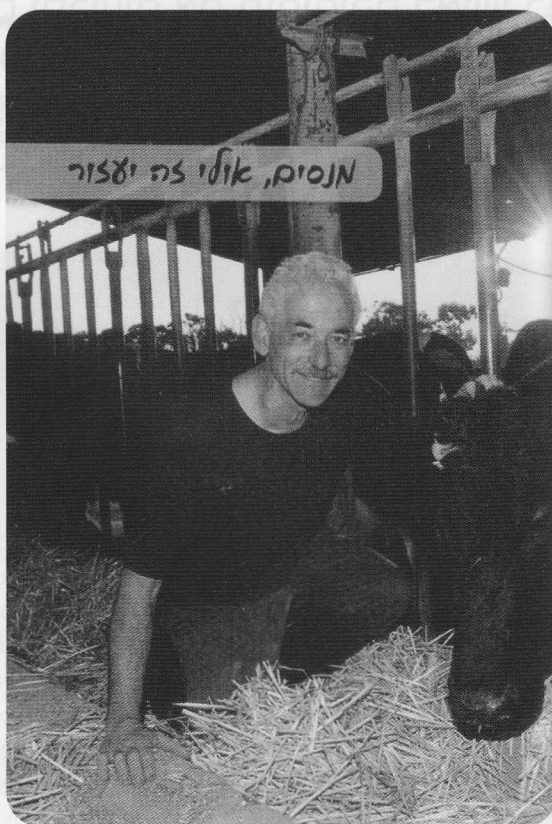
אריק בשן - מתוך עיתון קיבוץ 5.6.08

מהרפת. "עיני עגל", למשל, מבטאים תמימות. אבל האם באמת עיני עגל כה תמימות, שואל סקרן. רובם רעבים תמיד, זריזים וערניים. מה הקשר בין הביטוי לשטח? כך גם כאשר אומרים "נראית כמו פרה" ומתכוונים לאישה עם חזה גדול ואחוריים תפוחים. וכי פרת חלב נראית כך? ממש לא. היא לא שמנה, בעלת גזרה פרופורציונלית, ממש "חתיכה" בעיניו של רפתן. אבל יש גם כמה ביטויים ממש אומללים. כמו למשל "חרבנו לו על הראש", כשהכוונה היא שלא התחשבו באדם, העליבו אותו בפומבי. ומה על הרפתנים שאצלם זו כמעט... שגרה? ואפילו אותו ביטוי שגוי ש"לא בוכים על חלב שנשפך". הייתם צריכים לראות את רפתני משאבי שדה, מספר סקרן, כשפתחו את ברז מכל החלב ושפכו עשרת אלפים ליטר לביוב, בגלל אנטיביוטיקה. כלפי חוץ לא בכו, אבל תאמינו לו - בפנים הם בכו, ועוד איך.

סוף המסלול

"זקני הענף" הוא לא רק עניין של כבוד, אלא גם רמיזה למי שעשו את שלהם וזמנם ללכת הביתה. כשפנו ב"תואר" הזה אל סקרן הוא חיך: מה זקן, מי זקן. אמנם שערו הלבין, ראייתו התקצרה, הרגליים כבר לא מה שהיו פעם - אבל זקן? מה שבאמת שכנע אותו להסיר את המגפיים, הוא אותו עגל פיתום שלחץ עליו בפינת הכלוב בדרך לשוחט. סקרן נאנק מכאבים כמה שבועות והבין שהמזל לא יאיר לו פנים פעם נוספת ושהגיע הזמן לפרוש. מילא, הוא כבר אחרי גיל הפנסיה. ■

הספר - "שביל החלב" של משולם ממשאבי שדה הוא קובץ סיפורים קצרים, קריאים, מעלים חיוך ומלאי אהבה וגעגועים לימים אחרים. רבים מאיתנו יזדהו ויחייכו למקרא העלילה והביטויים. נהנית מאוד לקרוא את האסופה, בכמה פרקים לפני השניה וממלך להחזיקו בכל רפת. (יוסי מלול - העורך)

משולם ברפת משאבי שדה

"המתבן של מזרע עולה באש" - לא ממש הבין סקרן, מה להם ולאותו מתבן. עד שזה קרה גם אצלם. הכל בגלל קלקול בתנור החימום של אפרוחי הלול השכן. החליבה באותו לילה הייתה שגרתית, הריח שנישא באוויר מוזר: האש מהלול תפסה בפאתי המתבן אחרי, שאחד משומרי הלילה המסורים, הסתער על חבילת חציר קדמית שבערה, הניפה באוויר כדי להרחיקה. אבל הרוח, אבוי, הייתה נגדית והפעולה הרת אסון. כל אותו לילה בער המתבן של משאבי שדה. אחרי חודש שוב נישא ריח החציר הטרי באוויר, אבל אצל סקרן, משום מה, נותרה מאז רגישות כרונית לעשן ולאש..

מותר האדם

כמה מהביטויים האנושיים ביותר שאולים

מלכת העדר

את "טנטורה" לעיל יזכור סקרן לעד. היא עמדה אחרונה בשורת החולבות (ביד), הייתה מובילת העדר אל המרעה וגם חזרה בראשו. סקרן נתן לה הרבה כבוד והיא לו, במיוחד מאז אותו לילה. הוא שמע קול געירה מוכר מכוון "היבשות". אוכל היה, מים גם. אבל "טנטורה" עם זנב מורם החלה המלטה. כשגילתה את משולם סובבה את ישבנה כמבקשת "שים יד, עזור לי". סקרן איתר סיבוב. רק רגל אחת הופיעה, השנייה מקופלת והראש במעבר. כשהצליח, ללא הפרעתה, בעזרת מכשור לחלץ את הוולד בריא ושלם, פלטה "טנטורה" נהמת שביעות רצון, בתוספת לקיקה עסיסית בפרצופו עוד טרם ניגשה לעגלתה. הרפתנים, אגב, משוכנעים שיש בסיפור הזה הרבה גוזמה ומעט עובדות.

שתן פרות

הוא שישפר את הקרקע, את איכות הפרחים, קבע נחרצות חבר ועדת הנוי ממזכירות הקיבוץ (הכוונה לתנועה דאז - א.ב.) ושכנע את החברים לצל את המשאב. כמה מהם ניסו את מלם כבר בלילה הראשון. מחזה ביזארי: שלושים נהמות קשורות בעולים, שני רפתנים חולבים ביד ושלושה חברים מאחור עם דלים, מסתמים להזדמנות שפרה תקמר את גבה, תרים את זנבה כאות להשתנה המתקרבת. למרות העצלמה המועטה, גאה ביום שלמחרת, זרם החברים למורת רוחם של החולבים. לעזרתם בא הסקרה הבא: חברה שהצליחה לאסוף כמעט חצי דלי שתן חם, השתתה רגע קט מאחורי הפרה וזו נפנפה בזנבה והדלי, אבוי, נשפך על הבצורה. המסר עבר בבהירות מפה לאחור. מאז יפות הגיטות במשאבי שדה, אבל מי יודע אולי יכלו להיות יפות יותר גם - שתן.

"המתבן של מזרע"

כשרקדו 'הורה' סוסות בערבי השבת של אותם ימים עתיקים, מלחה בקריאות קצובות